

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender
Familiestyrelsen
Æbeløgade 1
2100 København Ø
Att. Stine Marum

Børnerådet 6. januar 2005

HØRINGSSVAR VEDR. LOV OM ÆNDRING AF LOV OM FORÆLDREMYNDIGHED OG SAMVÆR M.FL. (UDMØNTNING AF KOMMUNALREFORMEN PÅ DET FAMILIERETLIGE OMRÅDE)

Lovforslaget er et led i implementeringen af kommunalreformen som afskaffer statsamterne, der i dag løfter opgaver i forbindelse med fastsættelse af vilkår ved skilsmisse og samvær. Men derudover introducerer lovforslaget også enkelte materielle ændringer, med det formål at forenkle eller forbedre vilkårene ved skilsmisse og samvær.

Børnerådet finder det rigtigt, at sikre samtidighed i sagsbehandlingen af spørgsmålet om forældremyndighed og samvær, gennem at lade statsforvaltningen påbegynde behandlingen af begge typer sager. Forslag om at indføre en fælles indgang herom indgik tillige i rådets eget notat fra september 2004: "Forslag fra Børnerådet til styrkelse af barnets retsstilling i forbindelse med skilsmisse og samvær," til Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender, og til Folketingets retsudvalg. Vi glæder os tillige også over, at konfliktmægling nu indskrives i lov om forældremyndighed og samvær, som et obligatorisk tilbud fra statsforvaltningen. Begge forslag kan bidrage positivt til at hjælpe parterne til selv at finde løsninger, som tilgodeser såvel barnets som forældrenes ønsker. Forslagene må især vurderes ud fra deres evne til at dæmpe konfliktniveauet, som er dokumenteret at være en væsentlig negativ faktor for børnene og meget afgørende for barnets senere trivsel (Kilde: "Samvær og børns trivsel", Mai Heide Ottesen, SFI 04:05, 2004.)

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at etableringen af statsforvaltninger til erstatning for statsamterne indebærer, at antallet af kontorer reduceres til fem, svarende til antallet af regionale statsforvaltninger, samt yderligere fem afdelingskontorer. Dermed reduceres antallet af kontorer og Børnerådet finder det problematisk, idet det vil vanskeliggøre tilgængeligheden for børn, som næppe kan gennemføre længere rejser for at deltage i samtaler efter §§ 28 og 29

efter Lov om forældremyndighed og samvær. Børnerådet skal foreslå, at antallet af steder hvor børn kan få lejlighed til at møde en børnesagkyndig mm. som minimum bevares uændret, eller at der indføres en praksis, hvor medarbejdere ved statsforvaltningen i stedet rejser til barnets hjemby for at gennemføre samtaler og rådgivning der.

Til det konkrete lovforslag har Børnerådet derudover følgende bemærkninger:

Vedr. § 30 a. stk.2

Børnerådet foreslår, at det tilføjes, at domstolen i særlige tilfælde kan inddrage samværet i afgørelsen uden anmodning fra forældrene. Det kan være nødvendigt, hvis forældrene ønsker at fastsætte, for børnene meningsløse samværsvilkår, med overdrevent rejseri for barnet o.lign.

Vedr. § 39

Det foreslås i lovforslaget, at statsforvaltningen indkalder forældre til møde, såfremt der mellem dem er uenighed om vilkårene. Lovforslaget viderefører hermed praksis fra Høring over rapport om regelforenklning på det familieretlige område afgivet af en arbejdsgruppe under Justitsministeriet, som er indarbejdet i ægteskabsloven, § 44, med ikrafttræden 1. januar 2005. Børnerådet havde følgende kommentar til den ændring:

"Rapportens pkt. 2.5: Ophævelse af den obligatoriske vilkårsforhandling. Arbejdsgruppen vurderer, at den obligatoriske vilkårsforhandling i statsamtet i forbindelse med separation eller skilsmisse er overflødig – og foreslår at statsamtet kun skal indkalde til vilkårsforhandling, hvis særlige omstændigheder taler for det eller en af parterne anmoder om det. Det er Børnerådets holdning, at dette forslag klart forringer børns retstilling, idet statsamtet således ikke længere automatisk får mulighed for at vurdere barnets bedste i forbindelse med forældrenes aftale. Derfor vil Børnerådet foreslå, at den obligatoriske vilkårsforhandling fastholdes."

Børnerådet opretholder dette synspunkt uændret.

Generelle betragtninger fra Børnerådet:

Børnerådet skal samtidig udtrykke undren over, at en række andre forslag til forbedringer af barnets vilkår ved skilsmisse og fastsættelse af samvær, som er drøftet indgående de senere år, ikke er indarbejdet i lovforslaget. Her tænker vi særligt på nedenstående spørgsmål, som efter Børnerådets opfattelse, må indgå i en ny lovgivning:

Lov om forældremyndighed og samvær § 16

Det præciseres her, at den forælder, som ikke får tildelt forældremyndighed, har ret til samvær. Børnerådet ønsker at præcisere, at hensynet til barnets bedste tilsiger, at loven må formuleres således, at barnets ret til at bevare kontakten med forældrene bliver det styrende princip. Dermed ville loven komme i fuld overensstemmelse med FN's konvention om barnets rettigheder, artikel 9, stk. 3.

Lov om forældremyndighed og samvær § 28

Børnerådet finder det oplagt at teksten ændres, således at statsforvaltningen altid skal tilbyde alle børn børnesagkyndig rådgivning, uanset om forældrene i mindelighed og uden statsforvaltningens bidrag, træffer aftale om forældremyndighed og aftaler vilkårene ved samvær.

Lov om forældremyndighed og samvær § 29

I lov om social service § 58, ændrede Folketinget i 2003, en tilsvarende bestemmelse om en aldersgrænse på 12 år, således at alene et modenhedskriterium kunne begrunde manglende gennemførelse af samtale med børn. Ifølge Civilretsdirektoratets statistik fra 2002 høres børn i ca. 20 % af alle sager om samvær, og i alle sager om børn fra 8 år, høres ca. 50 %. Derfor synes der ikke længere at være en grund til at opretholde en aldersgrænse. Til orientering kan det oplyses at i Island og Finland, skal alle børn i princippet høres, og i Norge hører man børn over 7 år.

En tillidsperson for børn i de mest konfliktyldte samværsager

Det er for nylig kommet frem, at der er en social slagside i de mest konfliktyldte sager om forældremyndighed og samvær. (Kilde: "Samvær til barnets bedste", Mai Heide Ottesen, SFI 04:04.) En række børn oplever, at stå meget alene og føler sig svigtede i disse sager, børnene er nærmest usynlig og bliver ikke hørt. Børnerådet forslår derfor, at der skabes mulighed for at tilkende et barn, der selv ønsker det, eller et barn som forældrene, de sociale myndigheder eller andre i barnets nærhed finder har behov for det, en tillidsperson, der kan støtte barnet under og efter afgørelsen af forældrenes tvister.

Tvangsfuldbyrdelse af samvær

Reglerne om tvangsudlevering af et barn findes i Retsplejelovens § 478 stk. 1 nr. 3, § 483 og § 536 og bærer præg af at henhøre i Retsplejelovens kapitel om udlevering af ting. Reglerne må ændres, således at en udgående fogedforretning for at gennemtvinge et samvær kun kan gennemføres efter en samtale med barnet og med

barnets samtykke og efter en børnesagkyndig vurdering. Under selve udleveringen skal en uvildig børnesagkyndig være til stede, for at kunne varetage barnets bedste. Ligeledes må formuleringen om fogedrettens mulighed for at afvise en tvangsudlevering efter Rpl. § 536 stk. 1 pkt. 3, ændres, således at det ikke ligefrem skal sandsynliggøres at tvangsudleveringen truer barnets sundhed, eller som det hedder: "Barnets sjælelige og legemlige sundhed udsættes for alvorlig fare", hvilket vanskeligt kan afgøres af en dommer. I stedet bør der være fokus på, at samværet, som beslutningen om tvangsudlevering skal fuldbyrde, skal fremme, hvad der er til "barnets bedste" jf. også lovforslagets §§ 17 og 26, herunder f.eks. markere at formålet med fuldbyrdelsen af samværet er, at bistå barnet med at få et ønsket samvær gennemført.

Endelig skal Børnerådet foreslå:

- At Ministeriet for familie og forbrugeranliggender udarbejder en informationsfolder, som kan uddeles til børn fra biblioteker, skoler m.fl. om børns rettigheder ved forældrenes skilsmisse og samværsforhandlinger, herunder om retten til børnesagkyndig rådgivning mm.

- At Ministeriet for familie og forbrugeranliggender udarbejder informationsmateriale, som uddeles til alle forældre som henvender sig til statsforvaltningerne med separationsbegæringer, og som informerer forældrene om børns behov og rettigheder ved separation og skilsmisse, herunder informerer om generelle behov hos børn i forbindelse med samvær.

- Afslutningsvis skal rådet anføre, at vi har hæftet os ved, at det forventes at lovforslaget er økonomisk neutralt. Børnerådet ønsker sikkerhed for, at der er afsat de fornødne ressourcer til den nødvendige efteruddannelse. Vi konstaterer at når det ønskes at parterne i højere grad selv tager ansvaret for at løse deres tvister, vil mediation, konfliktmægling mv. få en større vægt, og det kræver nye uddannelsesskridt. Samtidig antager vi at en styrkelse af statsforvaltningernes og domstolenes anvendelse af børnesagkyndig bistand, vil kræve at der knyttes flere til disse myndigheder, og at efteruddannelsesopgaven for disse børnesagkyndige også udvides. Vi ser gerne Ministeriets kommentar til disse bemærkninger.

Med venlig hilsen

Klaus Wilmann, formand
og Bente Ingvarsen, sekretariatschef

